

ÜNİTE X

Özkaynaklar – Gelir Tablosu –Maliyet Hesapları Düzeltilme Kayıtları

İsmail KELES.

5-ÖZKAYNAKLAR

İşletmenin sahip veya ortaklarının işletme üzerindeki haklarını gösteren gruptur. Diğer bir deyişle işletmenin ortaklarına olan ve ödeme süresi olmayan borçları bu grupta yer alır. İşletme ortaklarına olan bu borçlarını şirket kapatılana veya tasfiye edilene kadar geri ödemez.

- Sermaye adı altındaki borçlar,
- Dönemlere ait dağıtılmayan karlar veya bekletilen zararlar bu grupta yer alır.

50 - Ödenmiş Sermaye; Ortakların işletmeye yatırmayı taahhüt ettikleri sermaye ile bu taahhüdün yerine getirilmeyen kısmını gösteren gruptur.

52 - Sermaye Yedekleri; Sermaye üzerinden elde edilen tutarların izlendiği gruptur.

54 - Kar Yedekleri; Faaliyetler sonucu elde edilen dönem karları üzerinden dağıtılmayan tutarların izlendiği gruptur.

57 - Geçmiş Yıllar Karları; Geçmiş dönemlerde elde edilen, dağıtılmayan ve yedek olarak ta ayrılmayan karların izlendiği gruptur.

58 - Geçmiş Yıllar Zararları; Geçmiş dönemlerde ortaya çıkan ve geçmiş dönemlerin karlarından mahsup edilmemiş olan zararların izlendiği gruptur.

59 - Dönem Net Karı veya Zararı; Cari dönemde ortaya çıkan kar veya zararın yer aldığı gruptur.

İsmail KELES.

50-ÖDENMİŞ SERMAYE

Ortakların işletmeye koymayı taahhüt ettikleri sermayenin yerine getirilen kısmıdır.

500-Sermaye → Ortakların işletmeye koymayı taahhüt ettikleri sermaye tutarıdır

501-Ödenmemiş Sermaye (-) → Taahhüt edilen sermayenin henüz yerine getirilmeyen kısmıdır.

Sermaye Taahhüt Kaydı;
Şirket kuruluşunda,
Sermaye artırımında,
Yeni ortak alınmasında,
Hisse senedi ihraç edilmesinde

X işletmesi sermaye payları eşit olmak üzere, üç ortak tarafından ve 300.000 TL sermaye ile kurulmaya karar verilmiştir.

_____ / ... / ... / _____

_____ / ... / ... / _____

Ortak A 100.000 TL nakit,
Ortak B 100.000 TL değerinde bina,
Ortak C 70.000 TL değerinde ticari mal vermiştir.

_____ / ... / ... / _____

_____ / ... / ... / _____

Ortak C 30.000 TL kalan taahhüdünü nakit olarak ödemiştir.

_____ / ... / ... / _____

_____ / ... / ... / _____

İsmail KELES.

52-SERMAYE YEDEKLERİ

İşletmenin sermayesi üzerinden elde ettiği gelirleri bu grupta takip edilir. Bu gelirler dönem içi faaliyetler sebebi ile değil toplam sermaye üzerinden kazanılmış olmalıdır.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

520 - Hisse Senedi İhraç Primleri

521 - Hisse Senedi İptal Karları

522 - Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları

523 - İştirakler Yeniden Değerleme Artışları

524 - Maliyet Artış Fonu

529 - Diğer Sermaye Yedekleri

İsmail KELES.

520-HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ

Hisse senedi ihraç edilerek sermaye arttırılması esnasında ihraç edilen hisse senetlerinin nominal değerinin altında bir fiyata satılması yasaktır. Ancak ihraç edilen hisse senetleri nominal değerinin üzerindeki bir fiyata satılabilir. İhraç esnasında ortaya çıkan bu olumlu fark ihraç primi olarak isimlendirilir ve bu hesapta takip edilir.

YEVMIYE DEFTERİ

İlgili hesap / hesaplar
Alacak => ihraç edilen hisse senetlerinden ihraç primi elde edilmesi
Borç => ihraç priminin sermayeye eklenmesi / kullanılması
İlgili hesap / hesaplar

Hesabın yevmiye defterine kaydedilmesi; Hisse Senedi İhraç Primi hesabı bir kaynak hesabıdır. Hesabın yevmiye kaydında sağ alt tarafa (alacak tarafına) yazılması halinde ihraç edilen hisse senetleri üzerinden ihraç primi elde edildiği, sol üst tarafa (borç tarafına) yazılması halinde ise ihraç priminin sermayeye eklendiği veya kullanıldığı anlamına gelir. Karşılına ise işlem ile ilgili diğer hesaplar yazılır.

DEFTERİ KEBİR

Borç	Hisse Senedi İhraç Primi	Alacak
Kullanılan veya sermayeye eklenen ihraç primlerinin tutarları	İlk kayıt tutan İhraç anında ortaya çıkan ihraç primlerinin tutarları	
	Alacak Kalanı	

(Bekleyen hisse senedi ihraç primlerinin toplam tutarı)

Hesabın defteri kebir kaydedilmesi; Hesaba ilk kayıt alacak tarafına yapılır. Hisse senedi ihracı esnasında ortaya çıkan ihraç primlerinin tutarları hesabın sağ tarafına (alacak tarafına) yazılırken, kullanılan veya sermayeye eklenen ihraç primlerinin tutarları ise hesabın sol tarafına (borç tarafına) yazılır. Hesap tüm kaynak hesapları gibi ya kalan vermez ya da sadece alacak kalanı verir, hesap borç kalanı vermez. Hesabın alacak kalanı bekleyen hisse senedi ihraç primlerinin toplam tutarını gösterir.

İsmail KELES

Hisse Senedi İhraç Priminin Kaydedilmesi

İşletme nominal değeri 100.000 TL olan hisse senedi ihraç etmiştir.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İhraç edilen hisse senetleri 120.000 TL' ye banka aracılığı ile satılmıştır.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İhraç priminin sermayeye eklenmesine karar verilmiştir.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İhraç primi sermayeye eklenmiştir.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İsmail KELES

521-HİSSE SENEDİ İPTAL KARLARI

İhraç kararı alınan ve taahhüt kaydı yapılan hisse senetlerinin karşı tarafın taahhüdünü yerine getirmemesi durumunda satışının iptal edilerek yeniden satışa sunulması mümkündür. İptal edilen hisselerin nominal değerinin üzerinde bir fiyata satılması halinde oluşan olumlu fark hisse senedi iptal karı olarak isimlendirilir ve bu hesapta takip edilir.

YEVMIYE DEFTERİ

İlgili hesap / hesaplar
Alacak => İhraç edilen hisse senetlerinden iptal kan elde edilmesi
Borç => iptal kannın sermayeye eklenmesi / kullanılması
İlgili hesap / hesaplar

Hesabın yevmiye defterine kaydedilmesi; Hisse Senedi İptal Karları hesabı bir kaynak hesabıdır. Hesabın yevmiye kaydında sağ alt tarafa (alacak tarafına) yazılması halinde ihraç edilen hisse senetleri üzerinden iptal kan elde edildiği, sol üst tarafa (borç tarafına) yazılması halinde ise iptal kannın sermayeye eklendiği veya kullanıldığı anlamına gelir. Karşılığın ise işlem ile ilgili diğer hesaplar yazılır.

DEFTERİ KEBİR

Borç	Hisse Senedi İptal Karları	Alacak
Kullanılan veya sermayeye eklenen iptal karlarının tutarları	İlk kayıt tutarı, İhraç anında ortaya çıkan iptal karlarının tutarları	
	Alacak Kalanı	

(Bekleyen hisse senedi iptal karlarının toplam tutarı)

Hesabın defteri kebirine kaydedilmesi; Hesaba ilk kayıt alacak tarafına yapılır. Hisse senedi ihracı esnasında ortaya çıkan iptal karlarının tutarları hesabın sağ tarafına (alacak tarafına) yazılırken, kullanılan veya sermayeye eklenen iptal karlarının tutarları ise hesabın sol tarafına (borç tarafına) yazılır. Hesap tüm kaynak hesapları gibi ya kalan vermez ya da sadece alacak kalanı verir, hesap borç kalanı vermez. Hesabın alacak kalanı bekleyen hisse senedi iptal karlarının toplam tutarını gösterir.

İsmail KELES.

Hisse Senedi İptal Karlarının Kaydedilmesi

İşletme nominal değeri 200.000 TL olan hisse senedi ihraç etmiştir.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

Karşı tarafın taahhüdünü yerine getirmemesi sebebi ile ihraç edilen hisselerin satışı iptal edilerek yeniden satışa sunulmuş ve 230.000 TL'den banka aracılığı ile satılmıştır.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İptal karının sermayeye eklenmesine karar verilmiştir.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İptal karı sermayeye eklenmiştir.

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İsmail KELES

522-MADDİ DURAN VARLIKLAR YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI

Maddi duran varlıklar satın alındığında maliyet bedeli ile defterlere kayıt edilir. Enflasyon karşısında maddi duran varlıkların değerinde kayıplar meydana gelmektedir. Bu kayıpların defterlere eklenmesi için kullanılan bir hesaptır. Maddi duran varlıkların gerçeğe uygun değer ile yeniden değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan farklar bu hesapta izlenir. 2003 yılında 5024 sayılı kanun ile yeniden değerlendirme uygulamasına son verilmiştir. Dolayısı ile bu hesabın geçerliliği kalmamıştır.

523-İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI

İşletmenin iştirak ve bağlı ortaklıklarının yaptığı yeniden değerlendirme artışları ile işletmenin sahip olduğu sermaye payı da artacaktır. Bu sebeple ortaya çıkan olumlu değerlendirme artışlarının bu hesapta takip edilir. 2003 yılında 5024 sayılı kanun ile yeniden değerlendirme uygulamasına son verilmiştir. Dolayısı ile bu hesabın geçerliliği kalmamıştır.

524-MALİYET ARTIŞ FONU

Duran varlık satışından ortaya çıkan maliyet bedeli artışlarının kaydedildiği hesaptır. 2003 yılında 5024 sayılı kanun ile yeniden değerlendirme uygulamasına son verilmiştir. Dolayısı ile bu hesabın geçerliliği kalmamıştır.

529-DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ

Yukarıda sayılan sermaye yedekleri kapsamında olmayan, sermayeyi arttırıcı nitelikte olan ve işletmede bırakılan diğer sermaye yedeklerinin takip edildiği hesaptır.

İsmail KELES

54-KAR YEDEKLERİ

Dönem sonunda elde edilen karın dağıtılmayarak işletmede bırakılan kısmı kar yedeği olarak isimlendirilir. Kar yedeği ayrılmasına yasa gereği, ana sözleşme hükümleri ve yetkili organların kararları etkili olmaktadır.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

540 - Yasal Yedekler

541 - Statü Yedekleri

542 - Olağanüstü Yedekler

548 - Diğer Kar Yedekleri

549 - Özel Fonlar

İsmail KELES.

540-YASAL YEDEKLER

Kanun hükümlerince elde edilen karın bir kısmının dağıtılmayarak yedek ayrılması zorunludur. Kar elde etmeyen işletmenin yedek ayırmasına gerek yoktur. Yasal olarak ayrılması zorunlu olan yedekler bu hesapta takip edilir. Yasal olarak iki tür yedek ayrılır.

1. Tertip Yedek Akçe; Her yıl dönem safi karının %5'i 1.tertip yedek akçe olarak ayrılmak zorundadır. İşletme bu yedek akçeyi en fazla ödenmiş sermayesinin %20'sine ulaşıncaya kadar ayırmalıdır.

2. Tertip Yedek Akçe; Dönem karından kurumlar vergisi, 1.tertip yedek akçe ve 1. temettünün çıkarılmasından sonra dağıtılmasına karar verilen karın %10'u 2.tertip yedek akçe olarak ayrılması gerekir. 2.tertip yedek akçenin ayrılması kar dağıtımına bağlıdır.

Bu iki yedek akçe kanunen ayrılması zorunlu olan yasal yedeklerdir. Yedek akçelerin temettüler ile karıştırılmaması gerekir.

1. Tertip Temettü; İşletmenin kar elde etmesi halinde kar dağıtılsın ya da dağıtılmasın işletmenin ortaklarına ödemek zorunda olduğu kar payı 1.tertip temettü olarak isimlendirilir. 1.tertip temettü ödenmiş sermayenin %5' kadardır.

2. Tertip Temettü; Dönem net karından 1.tertip yedek akçe, 1.tertip temettü ve 2.tertip yedek akçenin ayrılmasından geriye kalan ve dağıtılmasına kararı verilen kar 2.tertip temettü olarak isimlendirilir.

NOT: 2. Tertip yedek akçe ve 2. Tertip temettü kar dağıtılmasına karar verilmesi halinde hesaplanır.

YASAL YEDEKLERİN HESAPLANMASI

Dönem Net Karı = Dönem Karı – Kurumlar Vergisi
Ödenmiş Sermaye = Sermaye – Ödenmemiş Sermaye
1.Tertip Yedek Akçe = Dönem Safi Karı x %5

Ayrılabilir Toplam 1.Tertip Yedek Akçe Tutarı = Ödenmiş Sermaye x %20

1.Tertip Temettü = Ödenmiş Sermaye x %5
2.Tertip Yedek Akçe = (Dönem Net Karı – 1.Tertip Yedek Akçe – 1.Tertip Temettü) x %10
2.Tertip Temettü = Dönem Net Karı – 1.Tertip Yedek Akçe – 1.Tertip Temettü – 2.Tertip Yedek Akçe

İşletmenin 2020 yılı dönem sonu bilgileri aşağıdaki gibidir.

Dönem Karı = 400.000 TL
Kurumlar Vergisi = %22
Sermaye = 700.000 TL
Ödenmemiş Sermaye = 100.000 TL

Dönem Net Karı =

Ödenmiş Sermaye =

1.Tertip Yedek Akçe =

1.Tertip Temettü =

2.Tertip Yedek Akçe =

2.Tertip Temettü =

İsmail KELES.

541-STATÜ YEDEKLERİ

Şirketin ana sözleşmesinde yer alan ve ayrılmasına ana sözleşme düzenlenirken karar verilen yedekler statü yedeği olarak isimlendirilir.

542-OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER

Dönem karının netleşmesinin ardından yapılan genel kurulda alınan karar doğrultusunda dağıtılmayarak işletmede bırakılan karlar ile dağıtım dışı kalan karlar bu hesapta takip edilir.

548-DİĞER KAR YEDEKLERİ

Yasal yedek, statü yedeği ve olağanüstü yedek dışında kalan ve kar üzerinden ayrılarak işletmede bırakılan diğer kar yedeklerinin takip edildiği hesaptır.

549-ÖZEL FONLAR

Vergi kanunlarına göre bazı kazançlar veya belli faaliyetler teşvik etmek amacıyla gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur. Ancak bu tür kazançların belli sürelerle özel bir fon hesabında tutularak işletmede muhafaza edilmesi gerekmektedir. İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer amaçlarla ayrılan fonlar bu hesapta edilir.

- Maddi duran varlıkların yenilenme amacı ile satılması esnasında elde edilen satış karlar,
- İşletmenin bir borcundan alacaklısının tahsilinden vazgeçmesi halinde ortaya çıkan karlar,
- Ar-ge faaliyetlerinde bulunanların aldıkları destekler,
- İştirak hisseleri ve taşınmazların istisna konusu yapılan satış kazançları bu hesapta takip edilir.

DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

Zarar Eden İşletmenin Kayıtları;

İşletmenin 2019 yılı gelir tablosu hesaplarının durumu aşağıdaki gibidir.

600-Yurt İçi Satışlar : 300.000 642-Faiz Gelirleri : 30.000
610-Satış İadeleri : 40.000 646-Kambiyo Karları : 20.000
621-Sat.Tic.Mal.Mly. : 260.000 649-Diğ.Ol.Gel. ve Kar. : 50.000
632-Gen. Yön. Gid. : 80.000 660-Kısa Vad. Borç. Gid.: 120.000

Tüm Gelir Hesaplarının Kapatılması;

31 / 12 / 2019

... / ... /

Tüm Gider Hesaplarının Kapatılması;

31 / 12 / 2019

... / ... /

Dönem Zararının Net Zarara Aktarılması;

31 / 12 / 2019

... / ... /

Dönem Net Zararının Bilançoya Aktarılması;

31 / 12 / 2019

... / ... /

İzleyen Dönem Başında Dönem Net Zararının Geçmiş Yıla Aktarılması;

01 / 01 / 2020

... / ... /

Borç	690-Dönem Karı veya Zararı	Alacak
Tüm Giderler Toplamı		Tüm Gelirler Toplamı
Borç Kalanı		Alacak Kalanı
↓		↓
İşletme zarar etmiştir		İşletme kar etmiştir

Borç	690-Dönem Karı veya Zararı	Alacak

İsmail KELES.

DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

Kar Eden İşletmenin Kayıtları;

İşletmenin 2020 yılı gelir tablosu hesaplarının durumu aşağıdaki gibidir.

600-Yurt İçi Satışlar : 620.000 643-Komisyon Gelirleri : 90.000
611-Satış İskontoları : 20.000 645-Men.Kıy.Sat.Kar. : 80.000
621-Sat.Tic.Mal.Mly. : 250.000 649-Diğ.Ol.Gel. ve Kar. : 60.000
631-Paz.Sat.Dağ.Gid.: 30.000 660-Kısa Vad. Borç. Gid.: 50.000

Tüm Gelir Hesaplarının Kapatılması;

_____ 31 / 12 / 2020 _____

_____ / ... / ... / _____

Tüm Gider Hesaplarının Kapatılması;

_____ 31 / 12 / 2020 _____

_____ / ... / ... / _____

Dönem Karının Net Kara Aktarılması;

(Kurumlar Vergisi Oranı %22'dir)

_____ 31 / 12 / 2020 _____

_____ / ... / ... / _____

Dönem Net Karının Bilanço'ya Aktarılması;

_____ 31 / 12 / 2020 _____

_____ / ... / ... / _____

İzleyen Dönem Başında Dönem Net Zararının Geçmiş Yıla Aktarılması;

(Geçmiş bekleyen zarar 100.000 TL'dir.)

_____ 01 / 01 / 2021 _____

290.000

_____ / ... / ... / _____

Karın Dağıtılması ve Yedeklerin Ayrılması;

Karın 60.000 TL'si yasal yedek, 40.000 TL'si statü yedeği, 30.000 TL'si olağanüstü yedek ve 10.000 TL'si diğer kar yedeği olarak ayrılacak olup kalan 150.000 TL ortaklara dağıtılacak net kar olarak belirlenmiştir.)

_____ / ... / ... / 2021 _____

_____ / ... / ... / _____

Ortaklara Kar Payının Ödenmesi;

_____ / ... / ... / 2021 _____

_____ / ... / ... / _____

Borç 690-Dönem Karı veya Zararı Alacak

İsmail KELES

Gelir Tablosu Hesapları

600-Yurt İçi Satışlar
601-Yurt Dışı Satışlar
602-Diğer Gelirler

610 - Satıştan İadeleri (-)
611 - Satış İskontoları (-)
612 - Diğer İndirimler (-)

NET SATIŞLAR

620 - Satılan Mamuller Maliyeti (-)
621 - Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)
622 - Satılan Hizmet Maliyeti (-)
623 - Diğer Satışların Maliyeti (-)

BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI

630 - Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)
631 - Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)
632 - Genel Yönetim Giderleri (-)

FAALİYET KARI VEYA ZARARI

640-İştiraklerden Temettü Gelirleri
641-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri
642-Faiz Gelirleri
643-Komisyon Gelirleri
644-Konusu Kalmayan Karşılıklar
645-Menkul Kıymet Satış Karı
646-Kambiyo Karı
647-Reeskont Faiz Gelirleri
649-Diğer Olağan Gelir ve Karlar

653 - Komisyon Giderleri (-)
654 - Karşılık Giderleri (-)
655 - Menkul Kıymet Satış Zararları (-)
656 - Kambiyo Zararları (-)
657 - Reeskont Faiz Giderleri (-)
659 - Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)

660 - Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)
661 - Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)

OLAĞAN KAR VEYA ZARAR

671 - Önceki Dönem Gelir ve Karlar
679 - Diğer Olağan Dışı Gelir ve Karlar

680 - Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)
681 - Önceki Dönem Gider ve Zararlar (-)
689 - Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)

690-DÖNEM KARI VEYA ZARARI

691-Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılığı (-)

692-DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

Kar İle İlgili Hesaplamalar

İşletmenin Karı veya Zararı hesaplanırken aşağıdaki formüller kullanılır.

Kar veya Zarar = Dönem Sonu Özsermaye – Dönem Başı Özsermaye

Kar veya Zarar = (Dönem Sonu Özsermaye – Dönem Sonu Borç) – (Dönem Başı Özsermaye – Dönem Başı Borç) + İşletmeden Çekilenler – İşletmeye Eklenenler

İşletmenin elde ettiği kar ticarî kar ve mali kar olmak üzere ikiye ayrılır;

Ticarî Kar; Belli bir dönem içinde ticarî faaliyetleri sonucu tahakkuk eden gelirlerinden tahakkuk eden giderlerinin düşülmesi sonucu kalan olumlu fark olarak tanımlanır.

Mali Kar; Belli bir dönemdeki vergi kanunları uyarınca tahakkuk eden gelirlerinden yine vergi kanunları uyarınca tahakkuk eden giderlerinin indirilmesi sonucu vergilenebilir kâr olarak tanımlanır.

Ticarî kâr ile mali kâr arasındaki en önemli farklılık ticarî kârın tespitinde indirim konusu yapılabilen bazı giderler, vergi uygulaması açısından kanunen kabul edilmeyen gider niteliğine sahiptir ve mali kârın tespitinde dikkate alınmaz. Buna Göre mali kar hesaplanırken aşağıdaki formül kullanılır.

Ticarî Kar (+)	xx
Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler (+)	xx
Eksik Değerleme Farkları (+)	xx
Vergiden Muaf Gelirler (-)	xx
Geçmiş Yıl Zararları (-)	xx
Mali Kar	xx

MALİYET HESAPLARI

Ürün veya hizmet üretmek için katlanılan giderlerin maliyet unsurlarına dönüştürülerek izlendiği hesap grubudur. 7 kod numarası ile başlayan maliyet hesapları dönem içinde sadece defterlere kaydedilirler ancak dönem sonunda düzenlenen bilanço ve gelir tablosunda yer almazlar. Bu hesapların dönem sonunda yine 7 ile başlayan yansıtma hesapları aracılığı ile 6 ile başlayan gelir tablosundaki ilgili gider hesaplarına aktarılarak gelir tablosunda dolaylı olarak yer almaları sağlanır. Maliyet hesapları 7/A seçeneği ve 7/B seçeneği olmak üzere ikiye ayrılır. 7/A seçeneğini net satışları veya varlık toplamı büyük işletmeler, 7/B seçeneğini ise net satışları veya varlık toplamı küçük olan işletmeler kullanır.

7/A SEÇENEĞİ

710 - Direkt İlk Madde Malzeme Giderleri
720 - Direkt İşçilik Giderleri
730 - Genel Üretim Giderleri
740 - Hizmet Üretim Giderleri
750 - Araştırma ve Geliştirme Giderleri
760 - Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri
770 - Genel Yönetim Giderleri
780 - Finansman Giderleri;

Fonksiyon
Esasına
Göre

7/B SEÇENEĞİ

790 - İlk Madde ve Malzeme Giderleri
791 - İşçi Ücret ve Giderleri
792 - Memur Ücret ve Giderleri
793 - Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler
794 - Çeşitli Giderler
795 - Vergi Resim ve Harçlar
796 - Amortismanlar ve Tükenme Payları
797 - Finansman Giderleri
798-Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı
799-Üretim Maliyet Hesabı

Çeşit
Esasına
Göre

İsmail KELES

MALİYET HESAPLARININ KULLANIMI

İşletme yönetim işleri için kiraladığı binanın kira bedeli olan 50.000 TL'yi nakit olarak ödemiştir.

7/A SEÇENEĞİ

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

Dönem Sonunda Gelir Tablosuna Aktarılması

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

Maliyet Hesaplarının Kapatılması

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

7/B SEÇENEĞİ

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

Dönem Sonunda Gelir Tablosuna Aktarılması

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

Maliyet Hesaplarının Kapatılması

____ / ____ / ____

____ / ____ / ____

İsmail KELES

7/A MALİYET HESAPLARININ İŞLEYİŞİ

Dönem İçi Kullanılan Gider Hesapları		Dönem Sonu Yansıtma Hesapları		Dönem Sonu Aktarılan Hesaplar
710-Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri	➡	711-Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri Yansıtma Hesabı	➡	Üretim Devam Ederken-Yarı Mamuller Üretim Hesabı Üretim Tamamlanınca 152 Mamuller Hesabı Satış Gerçekleştiğinde 620 Satılan Mamul Maliyeti Hesabı
720-Direkt İşçilik Giderleri	➡	721-Direkt İşçilik Giderleri Yansıtma Hesabı		
730-Genel Üretim Giderleri	➡	731-Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı		
740-Hizmet Üretim Giderleri	➡	741-Hizmet Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı	➡	622-Satılan Hizmet Maliyeti
750-Araştırma ve Geliştirme Giderleri	➡	751-Araştırma ve Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı	➡	630-Araştırma ve Geliştirme Giderleri
760-Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri	➡	761-Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri Yansıtma Hesabı	➡	631-Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri
770-Genel Yönetim Giderleri	➡	771-Genel Yönetim Giderleri Yansıtma Hesabı	➡	632-Genel Yönetim Giderleri
780-Finansman Giderleri	➡	781-Finansman Giderleri Yansıtma Hesabı	➡	660-Kısa Vadeli Borçlanma Gideri 661-Uzun Vadeli Borçlanma Gideri

İsmail KELES.

7/B MALİYET HESAPLARININ İŞLEYİŞİ

Dönem İçi Kullanılan Gider Hesapları	Dönem Sonu Yansıtma Hesapları			Dönem Sonu Aktarılan Hesaplar
790-İlk Madde ve Malzeme Giderleri		798-Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı		Üretim Devam Ederken 799-Üretim Maliyeti Hesabı aracılığı ile 151-Yarı Mamuller Üretim Hesabı Üretim Tamamlanınca 152-Mamuller Hesabı Satış Gerçekleştiğinde 620 Satılan Mamur Maliyeti Hesabı
791-İşçi Ücret ve Giderleri				
792-Memur Ücret ve Giderleri				
793-Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler				622-Satılan Hizmet Maliyeti
794-Çeşitli Giderleri				630-Araştırma ve Geliştirme Giderleri
795-Vergi, Resim ve Harçlar				631-Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri
796-Amortisman ve Tükenme Payları				632-Genel Yönetim Giderleri
797-Finansman Giderleri				660-Kısa Vadeli Borçlanma Gideri
				661-Uzun Vadeli Borçlanma Gideri

İsmail KELES.

9-NAZIM HESAPLAR

Varlıklarda, borçlarda ve sermayede artış veya azalış yaratmayan, ancak işletme yönetimi ve diğer işletme ile ilgili olanlar tarafından bilinmesi ve izlenmesi gereken işlemlere ait hesapların yer aldığı gruptur. Bu hesaplar 9 kod numarası ile başlayan hesaplardır. Bilanço ve gelir tablosuna etkileri yoktur. Tek düzen hesap planında kullanılan nazım hesaplar aşağıdaki gibidir;

9. NAZIM HESAPLAR

90. Teminat Hesaplar
900. Teminat Mektuplarından Alacaklar Hesabı
901. Teminat Mektuplarından Borçlar Hesabı
91. Cirolar, Kefaletler ve Garantiler
92. Teminat ve Emanet Verilen Kıymetler
920. Kıymetlerimizi Teminat Alanlar Hesabı
921. Teminattaki Kıymetlerimiz Hesabı
922. Kıymetlerimizi Emanet Alanlar Hesabı
923. Emanetteki Kıymetlerimiz Hesabı
93. Teminat ve Emanet Alınan Kıymetler
930. Teminat Alınan Kıymetler Hesabı
931. Teminata Kıymet Verenler Hesabı
932. Emanet Alınan Kıymetlerimiz Hesabı
933. Emanet Kıymet Verenler Hesabı
94. Yatırım İndirimi ve Finansman Fonu
95. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler ve Vergiye Tabi Olmayan Karlar
950. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler Hesabı
951. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler Alacaklı Hesabı
952. Vergiye Tabi Olmayan Gelirler Hesabı
953. Vergiye Tabi Olmayan Gelirler Alacaklı Hesabı
96. Menkul Kıymetler Cüzdanları
97. Çıkarılmış Menkul Kıymetler Hesabı
98. Yabancı Paralı İşlemler
99. Diğer Sayısal Bilgiler

İsmail KELES

Nazım Hesapların Kullanıldığı Başlıca Yerler;

- Emanet mallarla ilgili işlemlerde
- Konsinye (satılması amacıyla teslim edilen) mallarla ilgili işlemlerde
- RehİN mallarla ilgili işlemlerde
- Kefaletlerle ilgili işlemlerde
- Teminatlarla ilgili işlemlerde
- Çıkarılan menkul kıymetler
- Ciro edilen senet ve çeklerde
- Yasal firenin aşılması ile ilgili durumlarda
- Nedeni belirlenemeyen kayıpların oluşması halinde
- İştiraklerden elde edilen kâr payları
- İşletmenin çeşitli nedenlerle ödemek durumunda olduğu cezalar karşısında
- Yasal tutarı aşan amortisman paylarının, aşan kısımları için
- Unutulmuş gelir ve giderlere ilişkin olarak
- Ödenen komisyonlar için
- Karşılaşılan çeşitli noksanlar halinde
- Menkul kıymet değer düşüklüklerinde
- Hazine bonolarından meydana gelen kazançlar durumunda
- Konulan ipotekler
- Değer artış kazançlarında
- Ayrılan kıdem tazminatlar
- Polİçe işlemlerinde
- Çeklere uygulanan reeskontlar
- İşletmenin döviz kasasında görülen Türk Lirası karşılığının döviz değeri
- İşletmenin yurt dışı borçları hesabında görülen Türk Lirası karşılığının döviz değeri
- Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler

İsmail KELES

DÜZELTME KAYITLARI

Yevmiye defterine yapılan hatalı kayıtlar silerek veya üzeri çizilerek düzeltilemez. Kayıtlarda yapılan hatalar muhasebe kurallarına göre düzeltilmelidir. Hatalı veya eksik yapılan kayıt sonrası işletme o kaydı silmeden başka bir kayıt daha yaparak eksik veya hatalı kaydı düzeltir. Yapılacak olan düzeltme kaydında;

- Yanlış kayıta yer verilmemiş olan veya tutar olarak eksik yazılan hesaplar yapılacak olan düzeltme kaydına eksik olduğu tutarda eklenir.
- Yanlış kayıta yer verilmemesi gereken veya tutar olarak fazla yazılmış olan hesaplar yapılacak düzeltme kaydında fazla olduğu tutarda ters tarafa yazılarak iptal edilir.
- Doğru tutarda doğru tarafa yazılmış olan hesaplara düzeltme kaydında yer verilmez.

İsmail KELES

Örnek Düzeltme Kayıtları

İşletme %18 KDV hariç 10.000TL'ye yarısı nakit yarısı veresiye mal satmış ve aşağıdaki gibi kayıt yapmıştır;

_____	 / ... /	_____	
100-Kasa		5.000	
101-Alınan Çekler		1.800	
120-Alıcılar		7.000	
600-Yurt İçi Satışlar			12.000
391-Hesaplanan KDV			1.800
_____	 / ... /	_____	

Doğru Kayıt;

_____	 / ... /	_____	
_____	 / ... /	_____	

Düzeltme Kaydı;

_____	 / ... /	_____	
_____	 / ... /	_____	

Ismail KELES

Örnek Düzeltme Kayıtları

İşletme bankadan 10.000 TL kredi çekmiş yarısı ile satıcıya borcunu ödemiş, yarısını banka hesabına aktarmış ve aşağıdaki kaydı yapmıştır.

..... / .. /	
300-Banka Kredileri	10.000
102-Bankalar	4.000
120-Alıcılar	5.000
..... / .. /	

Doğru Kayıt;

..... / .. /	
..... / .. /	

Düzeltme Kaydı;

..... / .. /	
..... / .. /	

Ismail KELES

BİLANÇO HAZIRLAMA İLKELERİ

Bilanço ilkelerinin amacı; işletme varlık ve kaynaklarının muhasebe kayıt, hesap ve tablolarında anlamlı bir şekilde tespit edilmesi ve gösterilmesi yoluyla, belli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve ilgililer için gerçeğe uygun olarak yansıtılmasıdır.

a) Varlıklara İlişkin İlkeler;

- İşletmenin bir yıl içinde paraya dönüşebilecek değerleri dönen varlık, bir yıldan uzun sürede paraya çevrilecek değerler duran varlıklar grubunda yer alır.
- Vadesi bir yılın altına düşen duran varlıklar dönen varlık grubundaki ilgili hesaplara aktarılır.
- Bilançonun gerçek değeri ile gösterilmesi için değeri düşen dönen ve duran varlıklara karşılık ayrılır.
- Sonraki döneme ait peşin ödenen giderler ve peşin tahsil edilen gelirler ayrıca gösterilmelidir.
- İleri tarihli alacaklar bilânço günündeki değeri ile gösterilmelidir.(Reeskont işlemi)
- Varlıkların kullanımlarına bağlı ortaya çıkan yıpranmaları (birikmiş amortismanlar) bilânçoda gösterilmelidir.
- Alacaklar özelliklerine ve kimlerden olduğuna göre ayrı gösterilmelidir.
- Tutarları kesin olmayan alacaklar için kayıt işlemi yapılmaz, dipnot veya eklerinde gösterilir.
- Rehin, ipotek, teminatlar ve varlıkların sigorta tutarları bilanço dipnotlarında açıkça belirtilmelidir.

BİLANÇO HAZIRLAMA İLKELERİ

b) Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler;

- İşletmenin bir yıl içinde ödemesi gereken borçları kısa vadeli yabancı kaynak, bir yıldan uzun vadede ödenecek borçları ise uzun vadeli yabancı kaynak grubunda yer alır.
- Vadesi bir yılın altına düşen borçlar kısa vadeli yabancı kaynaklar grubuna aktarılmalıdır.
- Kesinlik içermeyenler de dâhil tüm borçlar kayıt ve tespit edilip bilançoda gösterilmelidir.
- İleri tarihli borçlar bilânço günündeki değeri ile gösterilmelidir.(Reeskont işlemi)
- Borçlar özelliklerine ve kimlerden olduğuna göre ayrı gösterilmelidir.

İsmail KELES.

BİLANÇO HAZIRLAMA İLKELERİ

c) Öz kaynaklara ilişkin ilkeler;

- Özkaynaklar işletme sahip ve ortaklarının varlıklar üzerindeki haklarını gösterir.
- Döneme ait kar/zarar bu grupta gösterilir.
- Sermaye paylarına ait tüm özellikler bilanço dipnotlarında gösterilmelidir.
- Öz kaynaklardaki azalmalar dönemsel olarak izlenmeli ve kaydedilmelidir.
- Zararlar özkaynaklar grubundan düşülmelidir.
- Sermaye yedekleri, gelir unsuru olarak gelir tablosuna aktarılamaz. Kar yedekleri işletme faaliyetleri sonucu elde edilen karın dağıtılmamış kısmını gösterir.

İsmail KELES

GELİR TABLOSU HAZIRLAMA İLKELERİ

Gelir tablosu ilkelerinin amacı; satışların, gelirlerin, satış maliyetinin, giderlerin, kâr ve zararlara ait hesapların ve belli dönemlere ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmasını ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini sağlamaktır.

Bütün satışlar, gelirler, kârlar, maliyetler, giderler ve zararlar brüt tutarları üzerinden gösterilirler. Her bir hesap kalemi ayrı ayrı gösterilir. Hiç bir satış hasılatı ile maliyet, gelir ile gider, kar ile zarar karşılaştırılmaz ve birbirinden mahsup edilmez.

Gerçekleşmiş Hasılat İlkesi; Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar; gerçekleşmiş gibi veya gerçekleşenler gerçek tutarından fazla veya az gösterilmemelidir.

Dönemsel Hasılat – Maliyet Eşleştirmesi İlkesi; dönemlere ait gelir ve giderler birbirleri ile karşılaştırılmalıdır.

Uygun Amortisman İlkesi; Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile özel tükenmeye tabi varlıklar için uygun amortisman ve tükenme payı ayrılmalıdır.

Uygun Maliyet Dağılımı İlkesi; Maliyetler; maddi duran varlıklar, stoklar, onarım ve bakım ve diğer gider grupları arasında uygun bir şekilde dağıtılmalıdır.

Olağandışı Gelir ve Giderlerin Ayrı Gösterilmesi İlkesi; Arızı ve olağanüstü niteliğe sahip kâr ve zararlar meydana geldikleri dönemde tahakkuk ettirilmeli, fakat normal faaliyet sonuçlarından ayrı olarak gösterilmelidir.

Tüm Gelir ve Giderlerin Gösterilmesi İlkesi; Ortaya çıkan kar ve zararlardan, önceki dönemlerin mali tablolarında düzeltme yapılmasını gerektirecek büyüklük ve niteliktekiler dışında kalanlar, dönemin gelir tablosu içinde yer almalıdır.

Uygun Karşılık İlkesi; Karşılıklar, işletmenin kârını keyfi bir şekilde azaltmak veya bir döneme ait kârı diğer döneme aktarmak amacıyla kullanılmamalıdır.

Değerlemede Tutarlılık İlkesi; Dönem sonuçlarının tespiti ile ilgili olarak uygulana gelen değerleme esasları ve maliyet yöntemlerinde bir değişiklik yapıldığı takdirde, bu değişikliğin etkileri açıkça belirtilmelidir.

Şarta Bağlı Giderlerin Gelir Tablosuna Yansıtılması İlkesi; Gerçeğe yakın olarak tahmin edilebilen gider ve zararlar, tahakkuk ettirilerek gelir tablosuna yansıtılır. Gelir ve karlar için ise gerçekleşme ihtimali yüksek de olsa herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz; dipnotlarda açıklama yapılır.

ÜNİTE TESTLERİ

ÇÖZÜM

SORU

Sermayesini 1.000.000 TL artıran bir işletme hisse senetlerini banka aracılığıyla 1.120.000 TL'ye satmıştır. (Bankaya komisyon ödenmemiştir)

Buna göre, bu işlemlerde aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı yanlıştır?

- A) Ödenmemiş Sermaye hesabı alacaklı
- B) Bankalar hesabı borçlu
- C) Hisse Senedi İhraç Primleri hesabı alacaklı
- D) Menkul Kıymet Satış Kârları hesabı alacaklı
- E) Sermaye hesabı alacaklı

İsmail KELES

ÜNİTE TESTLERİ

SORU

Hisse senetlerinin ihraç edilmesinden ortaya çıkan 40.000 TL değerinde ortaya çıkan kann sermayeye eklenmesine karar verilmiştir. Buna göre yapılacak olan kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) _____/_____
Hisse Senedi İhraç Primleri 40.000
Sermaye 40.000
_____/_
- B) _____/_____
Hisse Senedi İhraç Primleri 40.000
Ödenmemiş Sermaye 40.000
_____/_
- C) _____/_____
Menkul Kıymet Satış Karları 40.000
Ödenmemiş Sermaye 40.000
_____/_
- D) _____/_____
Menkul Kıymet İhraç Farkları 40.000
Sermaye 40.000
_____/_
- E) _____/_____
Menkul Kıymet İhraç Farkları 40.000
Ödenmiş Sermaye 40.000
_____/_

ÇÖZÜM

İsmail KELES

ÜNİTE TESTLERİ

ÇÖZÜM

SORU

- I. Dönem Net Karı hesabı alacaklandırılır.
- II. Dönem Net Karı veya Zararı hesabı borçlandırılır.
- III. Dönem Karı veya Zararı hesabı alacaklandırılır.
- IV. Dönem Net Zararı hesabı borçlandırılır.
- V. Dönem Net Zararı hesabı alacaklandırılır.

Dönem Net Karı veya Zararı hesabının alacak kalanı vermesinin ardından yapılması gereken kayıta yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve V
- E) III ve IV

İsmail KELES

ÜNİTE TESTLERİ

SORU

İşletmenin ana sözleşmede yer alması sebebi ile dönem sonunda ayırdığı yedekler için aşağıdaki kayıtlardan hangisi yapılır?

- A) _____/_____
Dönem Net Karı veya Zararı XX
Yasal Yedekler XX
- B) _____/_____
Geçmiş Yıllar Karları XX
Yasal Yedekler XX
- C) _____/_____
Dönem Net Karı veya Zararı XX
Statü Yedekleri XX
- D) _____/_____
Geçmiş Yıllar Karları XX
Statü Yedekleri XX
- E) _____/_____
Geçmiş Yıllar Karları XX
Özel Fonlar XX

ÇÖZÜM

İsmail KELES

ÜNİTE TESTLERİ

ÇÖZÜM

SORU

Sermayesi 120.000 TL olan bir anonim şirketin sermayesinin 25.000 TL'lik kısmı ödenmemiştir. Şirketin dönem kârı 38.000 TL; önceki yıllarda ayrılan I. tertip yasal yedek tutarı 17.200 TL'dir.

Şirketin ayırması gereken yasal yedek tutarı kaç TL'dir?

- A) 860
- B) 1.040
- C) 1.800
- D) 1.900
- E) 4.750

İsmail KELES.

ÜNİTE TESTLERİ

ÇÖZÜM

SORU

Aşağıdaki hesaplardan hangisi, Dönem Kârı veya Zararı hesabının alacağına aktarılarak kapatır?

- A) Diğer Olağan Gelir ve Kârlar
- B) Satıştan İadeler
- C) Satış İskontoları
- D) Gelir Tahakkukları
- E) Gider Tahakkukları

İsmail KELES.

ÜNİTE TESTLERİ

SORU

X Ltd. Şti.'nin 2019 hesap dönemi sonundaki ticari karı 100.000 TL'dir. Şirketin dönem içinde vergi kanunları açısından gider kabul edilmeyen 20.000 TL gideri ve vergiden istisna edilmiş 15.000 TL geliri vardır. Şirketin mali karı ne kadardır?

- A) 100.000
- B) 105.000
- C) 115.000
- D) 120.000
- E) 130.000

ÇÖZÜM

İsmail KELES

ÜNİTE TESTLERİ

SORU

Dönem sonu itibariyle Dönem Karı hesabının borç toplamı 1.440.000 TL, alacak toplamı 1.690.000 TL ise aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur? (Kurumlar vergisi oranı %20'dir.)

- A) Dönem Net Karı veya Zararı hesabının borcuna aktarılacak tutar 250.000 TL'dir.
- B) Dönem Net Karı veya Zararı hesabının alacağına aktarılacak tutar 200.000 TL'dir.
- C) Dönem Karı veya Zararı hesabı kesin mizanda 250.000 TL alacak kalanı verir.
- D) Dönem Net Karı veya Zararı hesabı genel geçici mizanda 250.000 TL alacak kalanı verir.
- E) Dönem Net Zararı 250.000 TL olarak bilançoya aktarılır.

ÇÖZÜM

İsmail KELES

ÜNİTE TESTLERİ

SORU

Tahsili şüpheli hâle gelen 25.000 TL'lik alacak için ayrılan 20.000 TL'lik karşılık şu şekilde kaydedilmiştir:

Karşılık Giderleri Hs	25.000	
Şüpheli Ticari Alacaklar Hs	25.000	

Bu kayıtla ilgili yapılması gereken düzeltme kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A)

Şüpheli Ticari Alacaklar Hs	25.000	
Karşılık Giderleri Hs		25.000

B)

Şüpheli Ticari Alacak	25.000	
Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		25.000

C)

Şüpheli Ticari Alacak Hs	25.000	
Karşılık Giderleri Hs		5.000
Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		20.000

D)

Şüpheli Ticari Alacak Hs	5.000	
Karşılık Giderleri Hs	20.000	
Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		25.000

E)

Şüpheli Ticari Alacak Hs	20.000	
Karşılık Giderleri Hs	5.000	
Alıcılar Hs		25.000

ÇÖZÜM

İsmail KELES